অধ্যায় ৩ ঃ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ

অধ্যায় গাঁথনি

৩.১ উদ্দেশ্য

৩.২ পৰিচয়

৩.৩ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ কাৰণ

৩.৪ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ প্রকৃতি

৩.৫ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ গুৰুত্ব

৩.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

৩.৭ অধিক জানিবলৈ

৩.৮ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

৩.৯ আৰ্হি প্রশ্ন

৩.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি -

- মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ কাৰণ বর্ণনা কৰিব পাৰিব
- মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ প্রকৃতি বর্ণনা কৰিব পাৰিব
- মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ গুৰুত্ব ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিব।

৩.২ পৰিচয়

মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ প্রতিষ্ঠিত সামাজিক কতৃত্বৰ বিৰুদ্ধে এক গণ আন্দোলন আছিল। এই অধ্যায়ত আপুনি মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ বিষয়ে বিস্তৃতভাৱে জানিব পাৰিব।

৩.৩ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ কাৰণ

মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ, (১৭৬৯-১৮০৫) ১৮ শতিকাত মোৱামৰীয়া, যিসকল প্রধানত মৰাণ আৰু মটক সম্প্রদায় আৰু মোৱামৰা সত্রৰ শিষ্য আছিল আৰু আহোম ৰজাৰ মাজত সংঘাত আছিল। ইয়ে আহোম ৰজা আৰু অভিজাতসকলৰ বিপৰীতে ব্যাপক জনপ্রিয় অসন্তুষ্টি সৃষ্টি কৰিছিল, য'ত আহোম ৰজাই ৰাজধানীত নিয়ন্ত্রণ হেৰুৱাইছিল। বিদ্রোহৰ বিভিন্ন কাৰণ আছিল, যিবোৰ বিস্তৃতভাৱে তলত বর্ণনা কৰা হ'ল—

- অর্থনৈতিক ভিত্তি বিদ্রোহৰ নির্ণয়কাৰী কাৰক আছিল। দমনমূলক পাইক আৰু খেল প্রথা, (আমাৰ আগৰ অধ্যায়ত ইতিমধ্যে বর্ণনা কৰা হৈছে) সামাজিক আৰু অর্থনৈতিক

সামন্তবাদৰ অনগ্রসৰতাৰ সংকটে বিদ্রোহৰ পথ সাজু কৰিছিল। পাইক আৰু খেল প্রথ্যৰ অধীনত, পাইকক খেতি কৰিবলৈ এক সৰু অংশ আগবঢ়োৱা হৈছিল, এই উৎপাদনে কৃষকৰ সাধাৰণ দাবীক সম্পূর্ণ কৰিব পৰা নাছিল।

- মৰাণসকলে ভৌগলিকভাৱে অসুবিধাজনক পৰিস্থিতিৰ বাবে অকলশৰীয়া জীৱন অতিবাহিত কৰিছিল। আহোম ৰাজ্যৰ সৈতে তেওঁলোকৰ সম্পর্ক কৰ দিয়া সম্প্রদায় হিচাপে সীমাবদ্ধ আছিল। মায়ামৰা সত্র, মৰাণ জনজাতিসকলৰ পৰা বেছিভাগ শিষ্যই, ব্রাহ্মণৰ আধিপত্য থকা বৈদিক কর্ম আৰু ৰীতি-নীতিৰ শক্তিশালীভাৱে পৰিত্যাগ কৰিছিল। মায়ামৰা সত্র, কলা-সংহতিৰ সৈতে সম্পর্কযুক্ত, নৱ-বৈষ্ণৱ আন্দোলনৰ মূল শিকনিৰ প্রতি সংস্কাৰকামী আছিল। কিন্তু আহোমৰ ধর্মীয় নীতিয়ে চুক্তিৰ ওপৰত ৰজা, শক্তিৰ উপাসকসকল আৰু নৱ-বৈষ্ণৱৰ ব্রাহ্মণ অংশৰ মাজত সহায় কৰাৰ বাবে এক অৱস্থাত উপনীত হৈছিল। ইয়ে দেখুৱায় যে আহোম ৰাজ্যৰ ধর্মীয় নীতি আৰু মায়ামৰা সত্র ওপৰত নির্ভৰশীল মূল নীতি মাজত প্রত্যক্ষ বিৰোধিতা আছিল। আহোম ৰাজ্যৰ ক্রমানুসাৰে মায়ামৰা সত্র আৰু ইয়াৰ শিষ্যসকলৰ প্রতি এক দমনমূলক কার্যৰ বিকাশ কৰিছিল। আনকি ইয়াৰ বহু নেতাক ৰাজকীয় আদেশৰ ভিত্তি ফাঁচী দিয়া হৈছিল। সেয়েহে বর্ধিত ৰাজকীয় দমনে মায়ামৰা সত্রৰ অনুগামীসকলক স্থিতিস্থাপকতাকসমর্থন কৰিছিল আৰু তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ কার্যবোৰ কিছু পৰিমামে আত্মগোপনকাৰী আৰু কিছুসংখ্যক লোকৰহে জ্ঞাত হৈছিল আৰু অসামৰিক বিদ্রোহৰ গাঁথনি লৈছিল।
- ৰাজনৈতিক ক্ষেত্রত, আহোম ৰাজতন্ত্রই বনুৰাৰ নাটনিৰ সন্মুখীন হৈছিল, যিটো ৰাজবংশৰ ভিত্তি আছিল। ৰাজবংশই পাইক আৰু খেল পদ্ধতিৰ পুৰণি সমস্যাৰ মীমাংসা কৰিবলৈ ব্যর্থ হৈছিল। দমনমূলক পদ্ধতিৰ সংস্কাৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰাৰ পৰিৱর্তে তেওঁলোকে সন্ত্রাস আৰু বাধ্যবাধকতাৰ জৰিয়তে পাইক আৰু খেল পদ্ধতিক ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।
- বিদ্রোহৰ তাৎক্ষণিক কাৰণ তথাপিও অন্য একহে আছিল। মায়ামৰা বৈষ্ণৱ গুৰুসকলৰ প্রতি ধর্মীয় উৎপীড়নে বিদ্রোহৰ অগনিক প্রজ্বোলিত কৰিছিল।

সেয়েহে বিদ্রোহৰ পটভূমি বহু পুৰণি আৰু এক ফিৰঙতি বিদ্রোহ আৰম্ভ হোৱাৰ বাবে প্রয়োজন হৈছিল।

৩.৪ মোৱমৰীয়া বিদ্রোহৰ প্রকৃতি

১৭৬৯ চনৰ পৰা ১৮০৫ চনলৈ চলা দীঘলীয়া বিদ্রোহৰ তিনিটা স্পষ্ট পর্যায় আছিল। প্রত্যেকটো পর্যায়তে বিদ্রোহৰ প্রকৃতি অন্যটোতকৈ পৃথক আছিল।

প্রথম পর্যায়ত বিদ্রোহৰ প্রকৃতি আছিল কৃষক বিদ্রোহ। বর্তি থকা পদ্ধতিৰ প্রতি ব্যাপক অসন্তুষ্টিয়ে বিদ্রোহৰ সৃষ্টি কৰিছিল। বহু শ পাইক খেল প্রথাৰ পৰা পলায়ন কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল আৰু বৈষ্ণৱ সত্র আৰু মঠত আশ্রয় লৈছিল। যি সেই সময়ত বেংছতাৰ দৰে বিকাশ দেখিছিল। সত্রৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্রণ কৰা মাটিৰ ওপৰত প্রয়োগ কৰা ৰাজহ আইনে এনেকুৱা ধৰণৰ

আশ্রয় প্রার্থীসকলক উদগ্নি দিছিল।

গদাধৰ সিংহই, ১৬৮১-৯৫ খ্রীষ্টাব্দত, দীর্ঘদিনীয়া ৰাজনৈতিক অস্থিৰতাৰ সময়ৰ পিছত, শক্তিশালী সামন্ত বিষয়াৰ এক অংশৰ সহায়ত ৰাজ সিংহাসন অধিকাৰ কৰিছিল। আগৰ পদ্ধতিকে স্বীকাৰ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁ এক ব্যাপক ৰাজহ জৰীপ আৰু সাধাৰণ লোকপিয়ল আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁ সত্ৰ আৰু অগণ্য মন্দিৰৰ অধীনত পাইকৰ জৰীপ আৰম্ভ কৰিছিল আৰু 'পাইক' পদ্ধতিৰ পৰা পলায়ন কৰা লোকসকলক বিচাৰি উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁ সকলো পাইককে আনিছিল আৰু বৰ কঠোৰ ৰাজহুৱা নির্মাণ আৰু ৰাস্তাৰ নির্মাণ কামত তেওঁলোকক লগাইছিল। সত্ৰ আৰু গীর্জাৰ উচ্চ পদস্থ লোকক শাস্তি দিছিল নাইবা বিভিন্ন উপায়ে বিচাৰি উলিয়াইছিল।

মৰাণ জনজাতীয় লোকসকল, যিসকল মায়ামৰা গুৰুৰ প্রতি আনুগত্যপূর্ণ শিষ্য আছিল, যিসকলক আংশিকভাৱে ব্যাপক কৃষক সমাজৰ সৈতে এক কৰা হৈছিল, ইয়াৰে বহু অংশ জংঘলৰ বাসিন্দা আছিল। দ্বিতীয় অংশই বছৰেকীয়াভাৱে হাতীৰ কিছু সংখ্যা আৰু অৰণ্য উৎপাদন, গা-খাটি দিয়াৰ পৰিৱর্তে দিব লাগিছিল। গোটেই জনজাতিসকল তেওঁলোকৰ সত্ৰ আৰু গুৰুক হাৰাশাস্তি কৰাৰ দ্বাৰা বিশেষভাৱে আন্দোলনপ্রিয় হৈছিল। ১৭৬৯ চনৰ ১৫ ছেপ্টেম্বৰত, ৰাধা নেওগ নামৰ এজন মৰাণ বিষয়াক অবৈধভাৱে সমালোচনা কৰা হৈছিল আৰু যেতিয়া তেওঁ হাতী দিবলৈ আহিছিল, তেওঁক সামৰিক বাহিনীৰ প্রধান প্রশাসক কৃশ্চিন্দ্রৰ দ্বাৰা শাস্তি দিয়া হৈছিল।

যেতিয় আঘাতপ্রাপ্ত বাঘা নেওগ মানুহৰ মাজলৈ উভতি আহিছিল, তেতিয়া সত্ৰ মুকলি সমর্থনত আনুষ্ঠানিকভাৱে বিদ্রোহ আৰম্ভ হৈছিল। বিদ্রোহকাৰী আৰু ৰাজকীয় বাহিনীৰ মাজত সামৰিক সংঘাত অতি সোনকালে আৰম্ভ হৈছিল।

ৰাজকীয় বাহিনীৰ ব্যাপক আতিসহ্যয়ো কৃষক বিদ্রোহৰ জুই নির্বাপিত কৰাত ব্যর্থ হৈছিল। দহ বছৰৰ ভিতৰত, কৃষকসকলে, প্রধানতঃ মোৱামৰীয়া শিষ্যসকলে পুনৰ দল গঠন কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। ১৭৮০ চনত বহু সংখ্যক লোকে স্পষ্টভাৱে সংযোগবিহীন গুপুত দলবোৰ উজনি অসমৰ সকলোতে অৱস্থিতি ল'বলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। ৰাজকীয় আতিসহ্যৰ গইনা লৈ এইবোৰ গুপুত অনুষ্ঠানে কিছুমান ধর্মীয় কার্যৰ অজুহাতৰ অধীনত ৰাতি লগ হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। অতি সোনকালে বিদ্রোহে এক গৃহযুদ্ধৰ ৰূপ লৈছিল।

মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ কেতিয়াও গোষ্ঠীমূলক নাইবা শ্রেণীভিত্তিক বিদ্রোহ নাছিল। কিছুমান বিশেষ দল যেনে- ব্রাহ্মণ নাইবা আহোম দলৰ বিপক্ষেও নাছিল। যদিও বিদ্রোহ মৰাণসকলৰ দ্বাৰা আৰম্ভ কৰা হৈছিল। কিন্তু আৰম্ভণিৰ পৰা ইয়াক সকলো শ্রেণীৰ মানুহৰ দ্বাৰা আগবঢ়াই নিয়া হৈছিল আৰু ধর্মীয় পন্থা আহোম, চুতীয়া, কছাৰী, কৈবর্ত আৰু সকলো ধৰণৰ শোষিত শ্রেণীকে সামৰি লৈছিল। তেওঁলোক সকলো মোৱামৰীয়া গুৰুৰ শিষ্য আছিল। সকলো শ্রেণীৰ মানুহৰ অংশগ্রহণ আৰু বিদ্রোহৰ বাবে জীৱনে বিদ্রোহটোক এক সঁচা গণ আন্দোলনৰ চৰিত্রৰ ৰূপ দিছিল।

৩.৪ মোৱমৰীয়া বিদ্রোহৰ গুৰুত্ব

যদিও মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ কম সময়ৰ বাবে বৰ্তি আছিল, কিন্তু অসমৰ ইতিহাসত বিদ্রোহৰ গুৰুত্ব দীৰ্ঘম্যাদী আছিল। সেইবোৰ তলত বৰ্ণনা কৰা হ'ল।

- মোৱামৰীয়া কৃষক বিদ্রোহে মধ্য অসমৰ নিম্ন পৰ্যায়ৰ সামন্ত ৰাষ্ট্রক ভাঙিছিল। বিদ্রোহৰ জৰিয়তে সঁচা অৰ্থত প্রতিযোগী শ্রেণীৰ সাধাৰণ পতন ফলৱৰ্তী কৰা নাছিল, সকলোতে দুৰ্বলতা বিৰাজমান আছিল।
- বিদ্রোহৰ পৰৱৰ্তী ৰাষ্ট্রত বৃটিছৰ সৈন্য বাহিনীৰ সহায়ত প্রতিষ্ঠা কৰা ব্যৱস্থাত যথেষ্ট পৰিৱৰ্তন আহিছিল।
- বিদ্রোহে ৰাজ্যৰ প্রশাসনীয় ভেটিত জোকাৰি গৈছিল। দুৰ্বল ৰাজ্যই কিছু বছৰৰ ভিতৰত সংঘটিত হোৱা মানৰ আক্রমণক বেছিদিনলৈ প্রতিহত কৰিব পৰা নাছিল আৰু ইয়াৰ পিছত ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীয়ে ৰাজ্য অধিকাৰ কৰিছিল। অৱশেষত ইয়ে স্বাধীনতা হেৰুৱাইছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ ঃ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ কৃষক/সামৰিক বিদ্রোহ আছিল।
(শুদ্ধ উত্তৰটো লিখা)

.....

প্রশ্ন নং ২ ঃ মায়ামৰা সত্রৰ শিষ্যসকল কোনটো সম্প্রদায়ৰ আছিল।

.....

প্রশ্ন নং ৩ ঃ মায়মৰা সত্র নৱ-বৈষ্ণৱৰ ..... সংহতিৰ সৈতে জড়িত।
(খালী ঠাই পূৰ কৰা)

৩.৬ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

এই অধ্যায়টোত আমি নিম্নলিখিত বিষয়সমূহ আলোচনা কৰিলো ঃ

- মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ পটভূমি।
- মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ প্রকৃতি।
- অসমৰ ইতিহাসত মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ গুৰুত্ব।